Suomen Kansan eSävelmät

Kansansävelmien tutkimus musiikkitietokannan avulla

Music Cognition Group

Petri Toiviainen ja Tuomas Eerola

Jyväskylän yliopisto, Musiikin laitos

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tausta

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS) keräsi 1800-luvun lopussa kymmeniä tuhansia kansansävelmiä ympäri Suomea. Ilmari Krohn julkaisi vuosina 1898-1933 n. 9000 sävelmää järjestettynä hänen kuuluisan leksikografisen menetelmänsä mukaan. Kokoelma tunnetaan nimellä Suomen Kansan Sävelmiä. Se koostuu seuraavista osista:

- Laulusävelmät
- Hengelliset sävelmät
- Kansantanssit
- Runolaulut
- Kantele- ja jouhikkosävelmät

Kantelensoittaja Tapiana Jänis. Kuva A.O. Väisänen (Kanteleen ja Jouhikkoasteikot, SKS, 6/1915, 1938).

Kokoelma on kansallisesti arvokas, yhtenäinen ja hyvin dokumentoitu. *Suomen Kansan eSävelmät* – hankkeen tarkoitus on tuoda tämä kokoelma tutkijoiden ja kansanmusiikin ystävien ulottuville tietotekniikan keinoin.

Hankkeen tavoitteet

1. Suomen Kansan Sävelmien digitointi
2. Sävelmätietokannan rakentaminen
3. Tietokannan soveltaminen tutkimuskäyttöön
   - sävelmätutkimus
   - vertaileva musiikintutkimus
   - laulujen sanojen tutkimus
   - analyysityökalu tietokoneelle (*MidiToolbox*)
4. Verkko-opetusmateriaalin laatiminen

Kokoelmien vertailu

Laulu- ja Runosävelmien musiikillisten piirteiden vertailua

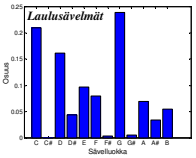

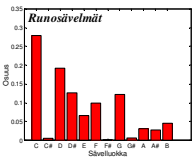

Sävelluokkajakaumat

Ennen analyysiä sävelmät on transponoitu C-duuriin tai c-molliin etumerkinnän mukaisesti.

Molempien kokoelmien jakaumat muistuttavat yleispiirteiltään muun kaltaisessa tonaalisessa musiikissa havaittuja jakaumia (keskieurooppalaiset kansanlaulut, taidemusiikki, bebop-jazz, jne.).

Runosävelmissä pieni terssi on suurta terssiä yleisempi, Laulusävelmissä taas päinvastoin.

Vastaavanlainen ero on toonikan ja dominantin yleisyyden välillä.

Intervallijakaumat

Molempien kokoelmien intervallijakauma on kansanmusiikille tyypillinen; pienet intervallit ovat suosituimpia ja laskevat asteikkokulut nousevia yleisempiä.

Laulusävelmissä säveltoisto (priimi) on yleisempää kuin Runosävelmissä.

Runosävelmissä suuret intervallit ovat harvinaisempia kuin Laulusävelmissä.

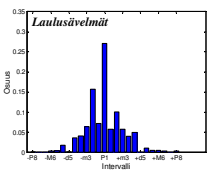

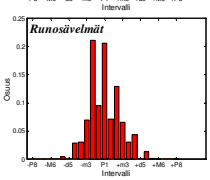

Maantieteelliset erot

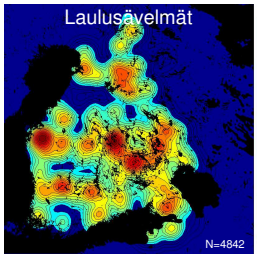

Laulujen keräyspaikat

Kuvia varten jokaisen sävelmän keräyspaikka on muutettu pituus- ja leveyskoordinaateiksi. Tämän jälkeen sävelmien määrä on kuvattu "tiheytenä" tietylle alueelle. Kartan taustana on satelliittikuva.

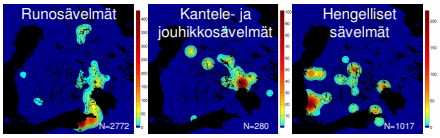

Musiikilliset piirteet

Mollisävelmät

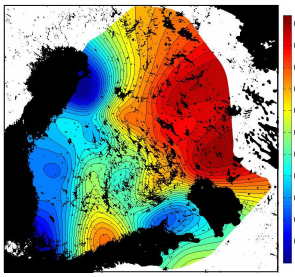

Erilaisten musiikillisten piirteiden maantieteellinen vaihtelu Laulusävelmissä (N=4842).

Kuvan oikeassa reunassa oleva pylväs kertoo piirteen suhteellisen osuuden kyseisellä alueella.

Toonikalta alkavat sävelmät

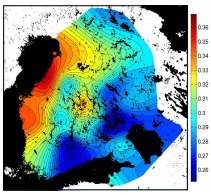

Dominantilta alkavat sävelmät

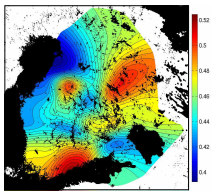

Melodian ambitus

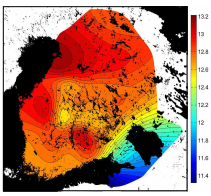

Keskimääräinen intervallikoko

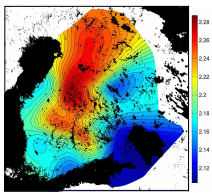

Kolmijakoiset sävelmät

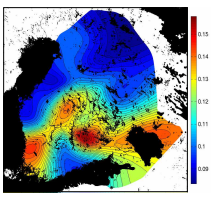

Nuottikestojen vaihtelu (entropia)

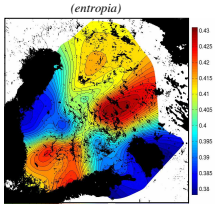

Laulusävelmien sanat

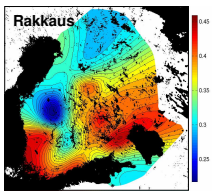

Kokoelma sisältää kunkin laulusävelmän ensimmäisen säkeistön sanat. Sanoja on yhteensä 74596; erilaisia sanoja taivutusmuodot mukaan lukien on 13857.

Oheisissa kartoissa on kuvattu yleisimpiä teemoja edustavien sanojen osuuksia.

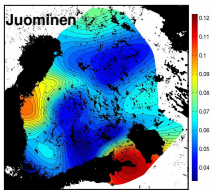

Käytetyt hakusanat:
***Rakkaus**:'rakas', 'rakk', 'kulta', 'kull', 'arma', 'lempi', 'lemm', 'aarre', 'aart'*
***Juominen**:'juo', 'ryyp', 'humal', 'viina', 'pullo', 'päissään'*
***Suru**: 'murhe', 'suru', 'onneton'*
***Ilo**:'ilo','riemu'*

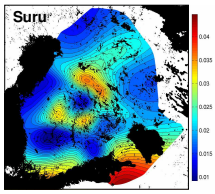

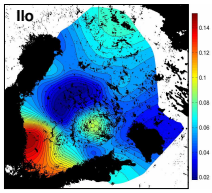

Hakukone

Kokoelma on verkossa tietokantana, josta sävelmiä voi hakea selaimella käytettävällä hakukoneella.

Haku on mahdollista mm. sanojen, paikkakuntien, läänien, musiikillisten piirteiden tai kerääjien mukaan.

Haun tuloksena saadaan sävelmien nuotit ja muut tiedot. Haettuja sävelmiä voi myös kuunnella.

Kehitteillä on musiikin sisältöön perustuvia hakumenetelmiä (esim. vihellyshaku).

Tavoitteena on tuottaa lisäksi kokoelmaan liittyvää verkkopohjaista oppimateriaalia.

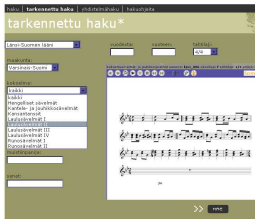

Näkymä selainpohjaisen hakukoneen käyttöliittymästä.

Yhteystiedot

E-mail: petri.toiviainen@cc.jyu.fi
Web: http://www.jyu.fi/musica/sks/

Tukijat:

Suomen virtuaaliyliopisto

move! Musiikin opetus ja tutkimus verkossa -hanke

© 2003 Petri Toiviainen & Tuomas Eerola